

Drottning Lovisa Ulrikas eleganta boksamling i Kungl. Myntkabinettet

Biblioteket i Kungl. Myntkabinettets flygel mot Slottsbacken har fått sitt namn efter drottning Lovisa Ulrika, vars vackra numismatiska boksamling förvaras i ett av de gallerförsedda bokskåpen utmed väggarna.

Lovisa Ulrika var mor till vår tjugusjärde kung, Gustav III. Hennes numismatiska samling består av mynt, medaljer, medaljskåp (visas i utställningen Medaljkonsten) samt numismatisk litteratur. Grunden till samlingen köptes in år 1746 från Carl Gustaf Tessin.

Boksamlingen innehåller de viktigaste numismatiska bokverken tryckta från mitten av 1500-talet till mitten av 1700-talet.

Den nygjorda inredningen är inspirerad av Skoklosters slottsbibliotek och har gröna spegeldörrar och golv av ekparkett. Arkitekt är Carola Bratt från Tempera Arkitekter AB.

Carl Gustaf Tessin (1695-1770).
Av Jacques André Joseph Aved.
Foto: Nationalmuseum.

Kungl. Myntkabinettets exklusiva biblioteks- och konferensrum är uppkallat efter drottning Lovisa Ulrika – *Lovisa Ulrikas bibliotek*. Men vem var hon?

Lovisa Ulrika föddes 1720 i Preussen. I samband med förmålningen med tronföljaren Adolf Fredrik 1744 fick hon av kungen, Fredrik I, en förnämlig bröllopgåva – nämligen rätten att disponera Drottningholms slott.

Slottet blev hennes sommarresidens. Här ville hon skapa en miljö för intellektuella förströelser. Hennes rådgivare och vän var Carl Gustaf Tessin. Med deras gemensamma stora intresse för konst, vetenskap och litteratur lyckades de

skapa en kultiverad atmosfär på slottet. Att vara vetenskapligt bildad var högsta mode och att samla låg i tiden. Konst- och kuriosakabinett fanns överallt i Europa. Slottet inreddes med tavlor, teckningar, böcker, växter, djur, stenar samt numismatiska föremål och böcker. Och här fanns givetvis också kungens och kronprinsens – den blivande Gustav III – sviter.

Under 1600- och 1700-talen blev det alltmer populärt att samla mynt och myntböcker. De flesta statsöverhuvuden kunde visa upp betydande myntsamlingar. Tessin – som många år bott utomlands – samlade mynt och medaljer men ägde dessutom all väsentlig numismatisk litteratur, en samling han grundlagt genom arv år 1699.

Lovisa Ulrikas egen myntsamling grundades då hon år 1746 för 135 360 daler kopparmynt förvärvade Tessins samling. Även böckerna följde med i samma köp. Genom sin tjänst hade Tessin fortfarande tillgång till samlingen på Drottningholm och behövde inte sörja sin förlust nämnvärt.

Boksamlingen består av ungefär tio hyllmeter böcker och de viktigaste numismatiska bokverken som tryckts från 1500-talets mitt till 1700-talet ingår. Lovisa Ulrika lät binda om en stor del av Tessins böcker i eleganta skinnband och med sitt eget alliansvapen i guld. Men de flesta böckerna bär fort-

Lovisa Ulrika hade redan innan köpet av Carl Gustaf Tessins mynt- och medaljsamling gripits av tidens passion för numismatik. Hon beställde utsökta myntskåp och lät Carl Hårleman inreda ett långsmalt rum för samlingarna, ett typiskt "myntkabinett" på Drottningholm.

Samlingarna inlöstes sedermera till staten och finns nu i Kungl. Myntkabinettet, där de utgör kärnan i den systematiska samlingen.

farande Tessins namnchiffer och namnteckning på titelbladet. En förteckning av hela myntsamlingen utförd av kanslirådet Carl Reinhold Berch bands in i två volymer på 1770-talet.

Till denna fantastiska mynt- och medaljsamling lät Lovisa Ulrika tillverka åtta ståtliga skåp. Uppdraget gick till Stockholms snickarmästare Lorentz Nordin och de är sannolikt ritade av hovarkitekten Carl Hårleman. På slottet skapades ett särskilt galleri för drottningens alla samlingar, däribland ett myntkabinett med de åtta skåpen samt den numismatiska boksamlingen tillsammans med andra böcker i biblioteket intill. Det var också här den av drottningen instiftade Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien höll sitt första möte, på hennes födelsedag den 24 juli 1753.

Lovisa Ulrika (1720-1782).
Av Lorentz Pasch d.y. 1767.
Foto: Nationalmuseum.

Kunniga numismatiker liksom betydande samlingar av mynt och medaljer fanns i vårt land under denna tid. Lovisa Ulrikas samling blev den förnämsta av dem – väsentligt kompletterad efter övertagandet av Tessins.

År 1765 överlät Lovisa Ulrika äganderätten till sina numismatiska klenoder till staten, formellt under Vitterhetsakademiens vård. Hon avled 1782. Sommaren 1796 överfördes samlingarna till det nyinrättade Kungl. Museum på Stockholms slott. Sedan Kungl. Myntkabinettet flyttade in på Slottsbacken år 1996 finns Vitterhetsakademiens biblioteks numismatiska samling i sin helhet i samma byggnad.

För dem som vill veta mer om drottning Lovisa Ulrikas medaljskåp och hennes numismatiska boksamling finns böcker till försäljning i vår butik:

Kristina Kvastad: *Dolt i kabinett. Lovisa Ulrikas mynt- och medaljskåp från Drottningholm*. Utgiven av Kungl. Myntkabinettet 2004.

Clas-Ove Strandberg: *The Queen Lovisa Ulrika Collection of Numismatic Literature. An Illustrated and Annotated Catalogue*. Utgiven av Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien 2001.

Om Carl Gustaf Tessin och Lovisa Ulrika som samlare kan man läsa i:

Ernst Nathorst-Böös & Ian Wiséhn: *Numismatiska forskare och myntsamlare i Sverige fram till 1830-talet*. Numismatiska Meddelanden XXXVI. Utgiven av Svenska Numismatiska Föreningen 1987.

KUNGL. MYNTKABINETTET

SVERIGES EKONOMISKA MUSEUM

Slottsbacken 6 – Gamla Stan – Stockholm

Box 5428 – 114 84 Stockholm

www.myntkabinettet.se

Monica Golabiewski Lannby 2010